



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An qui emisit votum religionis, satisfaciat, si habitum D. Ioannis assumat? Et an satisfaciat, si Ordinem D. Iacobi suscipiat? Et an dicti Milites D. Ioannis sint verè religiosi? Ex p. 2. tr. 16. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta §. Vnde, &
in tom. 4. tr. 1.
Ref. 55. §. 1.
ad lin. 9.

2. Inferitur primò, absolute loquendo promittentem ecclesiam satisfacere non dando aureum, sed argenteum; imò ego puto non esse necessarium, ut totus calix sit argenteus, sed satis est si sola superior cuppa sit argentea; quia talis calix est etiam diuino cultui aptus. Ita Merolla tom. 1. disp. 3. c. 3. n. 109.

Sup. his duo-
bus primis
in Ref. præ-
terita in tri-
bus eius lin.
primis & in
§. 1. non præ-
terita.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta §. Vnde in
fine, & in
tom. 4. tr. 6.
Ref. 55. §. 3.
ad lin. 9.

3. Inferitur secundò vouentem dare vinum ad usum sacrificij Missæ, satisfacere non dando optimum, sed decentem pro tali usu. Item si quis vouit dare triticum, non determinans, an optimum, vel malum; in hoc, & similibus eventibus satis est quæcumque qualitas, quæ censetur sufficere ad veram operis promissi executionem, etiam si infima sit. Vnde si quis vouit dare panem pauperibus, sufficit non dare ex puro tritico, ubi alius fuerit in usu & pauperibus vsitatus. Ita & hoc vltimum exemplum dicendum esse volo de mente Merollæ n. 100.

RESOL. XXV.

Quando quis vouit virginitatem, dubitat vero, quid intenderit, perpetuam videlicet castitatem, an saltem continentiam à primo actu venereo, ad quid teneatur? Ex p. 10. tr. 15. & Misc. 5. Ref. 47.

Sup. hoc in
tom. 4. tr. 3.
Ref. 103. §.
vlt.

§. 1. **N**on obligari ad perpetuam castitatem, sed tantum à primo coitu docet Portel in dubiis Reg. verb. de voto simplici, in Addit. n. 50. Et hanc sententiam tenet etiam Pater Vidal in Arca Theol. mor. tit. de voto Inquis. §. n. 3. i. qui probat hanc sententiam. Primò; quia in dubio voti eligendum est quod est minus, non quod est tutius: Secundò, in dubio censendum est votum non esse referuatum, ut docet etiam Sanchez in Sum. c. 44. n. 3. in fine: ergo à pari in casu nostro potest cogitari, quod votum sit emissum pro prima tantum vice: idè, &c. Tertio, ex eodem Sanchez, quando non memini vouens verborum, intelligitur voluntas ligata ad id quod minus est: Idè, &c. Quarto: quia verba accipienda sunt in propria significatione, propriè vero significatur Virgo illa, quæ in primo coitu integritatem carnis non amisit, ergo, &c. Quintò; quia ex cap. Ex parte, de Censib. æquitas postulat, ut voluntariè oblata benignius exigantur.

2. Sed ego adhæreo contrariæ sententiæ. Dico igitur vouentem virginitatem perpetuè seruare obligatum esse à qualibet venerea delectatione abstinere, etiam si semel, vel iterum deliquerit, quia sub nomine virginitatis censendus est castitatem promississe. Qui enim virginitatem vouet, promittit nullam admitturum delectationem, qua integritatem sui corporis, & animæ amittere possit. Quod verò illam amisit, per accidens est, & obligationem voti non minuit. Secus verò dicendum esset si expressè intenderet solum se obligare ad vitandum primum actum venereum, & alios ex consequenti: Sed in casu dubio hæc intentio non est præsumenda: Sic multis relatis docuit Sanchez, lib. 9. de Mat. disp. 33. n. 7. & lib. 4. de Voto, c. 21. n. 2. Suar. lib. 4. de Voto, c. 7. n. 5. & 7. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 4. post medium, vers. Secundum quod notari debet. quibus adde Cast. Palaum, t. 3. disp. 1. de Voto, punct. 12. n. 7.

RESOL. XXVI.

An dubius, virum vouerit castitatem independenter à Religione, teneatur illam obseruari? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 42.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Nauarrus lib. 3. consil. de voto, consil. 13. num. 2. quia

in dubio tenetur quis eligere partem tutiorem, & reputare se obligatum.

2. Verum circa præfens dubium mihi placet opinio Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 114. sic distinguens. Si ita vouens recordetur verborum, siue interioribus, siue exterioribus prolatorum, indicandum est in dubio iuxta communem illorum intellectum; quare si in eis expressa sint castitas & religio, absolute censetur castitas promissa principaliter, & per se, ac independenter à Religione, quia cum in dubio intentionis sunt vota diiudicanda iuxta communem verborum sensum, hæc pars possidet in hoc dubio; si verò sola Religio expressa sit, & dubitat vouens an se quoque vouerit ad castitatem obligare, tunc tenetur ad id quod minus est, & censendus omnino non obligatus ad castitatem, quia nulla est possessio pro illa, sed tota pro voluntatis libertate. Si verò quamuis sola Religio expressa sit, promittit suæ intentionis fuisse se obligare quoque ad castitatem, dubitat tamen an dependenter, vel independenter à Religione, existimo iudicandam obligationem dependenter à Religione; quia non tenetur vouens sequi semper quod tutius est, & in hoc dubio non video possessionem pro voto castitatis independenter à Religione, imò potius cum hac dependentia, cum sola Religio expressa sit, & quando quilibet intenderit se ad vtrumque velle principaliter obligare, solent vtrumque exprimere. Ita Sanchez, & ego.

RESOL. XXVII.

Dubius, an promiserit solum ingredi Religionem, an profiteri, an teneatur ad proficiendum? Et in corpore huius Resolutionis alij res diuersi casus circa hoc deciduntur, & explanantur. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Nauarrus, Rodriguez, & Doctores asserentes absolute in dubio voti amplectendam esse partem tutiorem, ne se iniuriæ voti periculo exponat.

2. Verum mihi contraria sententia placet. Dico igitur supradictum non teneri perseverare in Religione, quia in dubio obligat votum ad id quod minus est, quia in terminis docet Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. cap. 16. n. 86. qui etiam c. 13. n. 17. optime docet quòd quando possessio non stat pro verbis voti, tenetur vouens in dubio ad id quod minus est: vt, v. g. si quis certus est se promississe castitatem aut temporalem, sed perpetuam, & est omnino verborum immemor, sed tantum certus est se alteram promississe, ad solam temporalem, quæ minus est, tenetur. Similiter si quis immemor omnino verborum voti dubitat an promississe memor omnino verborum voti dubitat an coniugalem solum, tenetur omnimodam castitatem, an coniugalem solum, tenetur ad hanc quæ minor est. Similiter si quis certus est se vouisse castitatem, aut Religionem, vel inter duas Religionem, an restrictiorem, aut minus strictam, dubitat autem vtram harum partium vouerit, tenetur ad minorem; quicquid asserat Azorius tom. 1. lib. 11. c. 13. q. 9. & Rodriguez cum Nauarro.

RESOL. XXVIII.

An qui emisit votum Religionis, satisfaciatur, si habuerit D. Iohannis assumat? Et an satisfaciatur, si ordinem D. Iacobi suscipiat? Et an disti. Militis D. Iohannis sint verè Religiosi? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 36. alias 38.

§. 1. **P**rima facie videtur respondendum negatiuè, non quia dicti milites non sint verè Religiosi, sed

vbi falsò docuerunt Iacobus de Grassis tom. 1. lib. 3. conf. 1. num. 14. de regular. Gonzalez in reg. 8. Cancel- lar. gloss. 8. n. 57. & 65. Mandosius etiam in reg. 3. Canc. 9. n. 3. Sacramento de redd. Eccl. lib. 4. q. 1. num. 13. Cabedo de par. reg. Cor. cap. 15. n. 16. & 18. Tallada de visit. carcer. cap. 11. §. 4. num. 13. & facit Abbas in rubr. de reg. 6. num. 4. Syluelt. verb. Relig. 1. quest. 3. verb. tertium Elospitalarij cum Soto du ius. lib. 7. quest. 5. art. 3. Sed quia regulariter ille, qui vouit Religionem, intendit statum viuientium in communi, & alienum à tumultu, pompis, ac viris secularibus. Et ita docent Portel in addit. ad dubia regul. ver. Religiosus, num. 4. Sanchez in sum. om. 1. lib. 4. cap. 16. n. 12. Corduba in summa quest. 148. Barth. à S. Fausto in thes. relig. lib. 1. quest. 187. num. 3. Zecchius vbi infra, cum alijs. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contrariam non minus probabilem esse putoque tuerentur Aragon. in 2. 2. quest. 88. art. 11. Rodriguez part. 2. cap. 97. num. 8. & ex Societate Iesu Azor. tom. 1. lib. 13. cap. 4. qu. 4. & post illos Fernandez in exam. Theol. mor. part. 3. cap. 9. sect. 11. §. 18. num. 10. Regius in resol. casuum conscientie, cas. 53. num. 15. & ex Dominicanorum familia Hieronymus Cenedo de paupertate Religiosa, dub. 10. num. 6. qui omnes assentunt, quòd si quis faciat votum Religionis, optimè satisfaciatur voto, si Religionem Equitum D. Ioannis ingrediatur, nisi aliud cum vouerit expresserit, quia dicti Equites sunt vetè, absolutè, & simpliciter Religiosi, & more aliorum Religiosorum tria solemnia vota emittunt, sub regula ab Gelasio II. & Honorio IX. approbata, & in ipsjs Bullis Pontificijs absolutè Religiosi appellantur. Et ideo hanc sententiam probabilem etiam vocauit Vecchius in praxi Nouitiorum disp. 10. dub. 2. num. 4. & Barthol. à Fausto vbi supra. Nam contrariam, quam ipsi tuerentur, vocant tantum probabiliorè, & à fortiori, docet etiam nostram sententiam Basil. Pontius tract. de impedim. matrim. causa 27. q. 2. §. 4. vbi existimat votum de suscipienda Religione satis aliquem adimplere, si ordinem D. Iacobi suscipiat, & profiteatur in illo, ex confirmatione Alexandri III. quæ in stabilitatis eiusdem ordinis præmittitur, & non ex alijs litteris Pontificijs, quibus ea votorum profectio, sub qua eum ordinem confirmauerat Alexander III. immutata aliqua ex parte fit. Et hæc opinio est valde notanda, quia est noua, & à viro sapientissimo emanata.

RESOL. XXIX.

An vouens Religionem absolutè, nil de exeundi libertate determinando, satisfaciatur ingrediens, & postea exiens?
Et docetur, quæ causa sit legitima egrediendi à Religione, an sit sufficiens sola Religiosis displicentia, & inuenire eam non gratam, & commodam sibi?
Et an satisfaciatur voto, si ingrediatur Religionem, si postea culpa sua expellatur? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 25.

Negatiuè respondet Caietanus in 2. 2. quest. ult. art. 4. dub. 3. Aragonius in 2. 2. quest. 88. art. 3. circa solutionem ad 2. Valent. tom. 3. disp. 6. qu. 6. punct. 4. questum. 4. ver. unde restè Ledefma in summa tom. 2. tract. 10. cap. 3. dub. 7. cas. 4. Sotus de re. & in to. iussit. lib. 7. qu. 1. art. 1. ad 3. & alij assentes talem non satisfacere voto retrocedendo ex sola libertate Nouitijs iure concessa, sed exigi iustam recedendi causam; & ideo si omnia in Religione grata inueniat, teneri sub mortali perseuerare, & si exeat teneri iterum ingredi. Vnde hoc est discrimen inter ingredientem Religionem cum voto, & absque illo, quòd ille mor-

taliter peccet, exeundo absque legitima causa; hic autem peccat venialiter. Et ratio huius opinionis est, quia materia huius voti est id, quod communiter intendunt Religionem ingredienti: at hi intendunt perseuerare inueniendo omnia grata; ergo materia huius voti est ingrediendi & perseuerandi in eo casu: ergo tunc non perseuerando minimè impletur.

2. Non desunt tamen his non obstantibus affirmatiuum sententiam docentes, & ita ex veteribus docet Henricus de Gandauo quodlib. 1. quest. 19. & quodlib. 13. qu. 15. & ex recentioribus alter Ledefma in 4. distinct. 38. disp. 1. post 12. conclus. & sapientissimus senex Nauarrus lib. 3. consil. tit. de voto, in 1. edit. consil. 19. & in 2. edit. consil. 25. per totum, mordicus sustinet hanc sententiam, quia votum ingressus Religionis intelligitur ad experiendum eo modo, quo in iure statutum est, sed annus probationis iure conceditur, vt Nouitijs Religionem experiri cum omnimoda exeundi libertate, cap. 1. & 2. de Regular. in 6. ergo cum eadem libertate id votum intelligitur. Confirmatur hæc sententia ex alia doctrina Caietani in 2. 2. qu. ult. art. 4. dub. 3. Armilla ver. Nouitijs, n. 10. Coaruuia de pactis 1. part. §. 3. ad finem. Nauarri in manuali cap. 10. n. 47. & aliorum assententium causam legitimum egrediendi à Religione esse solam Religionis displicentiam, & inuenire eam non gratam & commodam sibi; sed authores negatiuæ sententiæ sano modo intelligant hos Doctores, scilicet non de displicentia omnino libera, sed cum passione, anxietate, tristitiæque animi, siue ea oriatur ex naturali aliqua causa, siue ex demonis tentatione, dummodo tempore notabili duret, vt integro mente, & conans ille expellere nequeat; atque tanta possit repente anxietas animo Nouitij superuenire, statim suscepto habitu, vt ratiōnabiliter crederet fore vt non possit Religionem tolerare, & sic iustam exeundi causam haberet. Ita Sanchez in summa, 1. lib. 4. c. 16. n. 100.

3. Sed querendum est hic obiter, an quis censetur satisfecisse voto, si ingrediatur Religionem, verum culpa sua postea expellatur? Affirmatiuè respondet Azorius part. 1. lib. 11. cap. 22. au. 9. in fine. quia id votum ad solum ingressum bona fide obligat; sed hoc à vouente adimpletum fuit; ergo voto satisfecit. Sed contrariam sententiam tenet Toletus in summa lib. 4. cap. 17. num. 12. & cap. 18. num. 2. quia ille cuius culpa conditio non impletur, tenetur perinde ac si conditio impleta esset; sed in voto Religionis intelligitur conditio, si hic in Religione retineatur: ergo sua culpa non retentus manet perinde obligatus, ac si ingressus non fuisset, & ac si dimissus non esset, & ideo hæc opinio est probabilior.

4. Nota verò quòd in vno casu opinio affirmatiua Azorij apud me certa esset, scilicet quando talis medioerem diligentiam adhibuit ad culpas suas corrigendas, & ad se Religionis instituto accommodandum, & ex infirmitate, prauisque habitibus, aut ex praua indole, qua præditus erat, non se ad Religionis instituta accommodauit, aut in eas culpas lapsus est; in tali, inquam, casu certum est etiam si talis expellatur à Religione propter suos defectus, & ex sua culpa, voto satisfecisse, nec ad aliquid amplius faciendum alitricum esse.

RESOL. XXX.

Quidam adolescens fecit votum non solum ingrediendi Religionem, sed etiam profecti in quadam Religione, sed tempore Nouitiatu deprehendit eam sibi propter vitæ asperitatem, non esse accommodam, an stante voto profecti possit egredi? Ex p. 2. tit. 17. & Misc. 3. Ref. 10. §. 1. Cer